

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) L (44)
Štev. (Nº) 40

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
17 de octubre - 17. oktobra 1991

Peterle v ZDA

Obisk predsednika slovenske vlade je bil po vseh diplomatskih, političnih, gospodarskih in medijskih merilih najuspešnejši, ki ga je kdajkoli imel član slovenske oblasti v Združenih državah Amerike.

Pred ministrskim predsednikom še nihče — ne Kučan, ne Drnovšek, ne noben pripadnik bivšega režima — ni bil povabljen na sestanek v Belo hišo. Peterle je bil. Čast sprejema mu je izkazal Brent Scowcroft, šef narodnega varnostnega sveta in eden najvplivnejših oseb v ameriški administraciji. Da bi se spodobilo, da bi premiera sprejel ameriški zunanji minister (pa tudi predsednik), je na dlani. Toda zahtevati tega ni možno, ker je Slovenija za ZDA še vedno perifernege pomena. Treba bo torej počakati, dokler ne bodo politične okoliščine drugačne in bo obisk možen tako pri zunanjem ministru kot pri predsedniku Združenih držav.

Vendar so vse dotlej redni obiski potrebni, ker Slovenija zdaj ni le „v središču mednarodne pozornosti“, temveč tudi predvsem zato, ker je treba pripraviti teren za ustaljeno, direktno komunikacijo med slovensko vlado in samim vrhom ameriške politične oblasti. To je naporno in dolgotrajno delo, kot lahko predstavnik priobalstkih držav v Washingtonu skupum nazorno razložijo.

Tudi z ozirom na ekonomske oz. finančne razgovore je bil premierov obisk doslej najuspešnejši. Toliko denarnih institucij in zasebnih skladov še nobena vladna delegacija ni obiskala — ne Mencingerjeva, ne Ruplova, ne Drnovškova. Premiera je sprejel podpredsednik Svetovne banke Wapenhauš in ne le visoki funkcionarji te ustanove, pa čeprav tudi takšen nivo sogovornikov ne bi bil proti protokolu, kot ve povedati Janez Drnovšek iz lastne izkušnje.

Naj ob tej priliki poudarim, da bi bil predsednik Peterle dober premier vsake zahodne države — odlično nastopa, ima karizmo, govori jasno in direktno, pri vsem tem pa ne odstopa od svojih političnih stališč, ki so vedno strokovno utemeljena. Predvsem pa izžareva skrajno osebno integriteto. Zato mu burno ploskajo, kjerkoli nastopa.

Noben slovenski politik tudi še ni užival tolikšne medijske pozornosti v ZDA kot prav predsednik Peterle. Intervjuvala ga je televizijska mreža CNN, Channel 42 v Charlottesville, Channel WLAJ iz New Orleansa, World Monitor Watch iz Bostona, washingtonski Channel 5, C-SPAN — oblegali pa so ga tudi časnikarji raznih ameriških radijskih postaj in številnih časopisov. Da ne omenim tiskovne konference v znanem National Press Club-u, predavanja na ugledni Georgetown University pred publiko domala 500 študentov in profesorjev, predsednikovega referata na University of Virginia, ki jo je ustanovil legendarni Thomas Jefferson, in sprejema v najbolj elitnem ameriškem klubu Cosmos, ki je dostopen le peščici uglednih in tujih gostov.

V primerjavi z Ruplovim obiskom meseca julija je bil predsednikov obisk meseca septembra mnogo obsežnejši in vsebinsko neprimerno kvalitetnejši. Poleg Slovencev, živčih v ZDA in Kanadi, pozna zdaj premiera Peterleta zaradi uspele medijske promocije tudi širša ameriška javnost (minister Rupel je bil ob svojem obisku limitiran na kor znanec neznane Američanke, do večitsočglave slovenske srenje v Ameriki pa praktično nima stika, ker mu le-ta ne zaupa.) Že samo to dejstvo bi moralo zadostovati, da bi predsedniku ob povratku v Slovenijo prek medijev čestitali.

Namesto tega pa je moral premier, ko se je zbit od naporega dela vrnil domov, poslušati očitke, da škoduje slovenskim diplomatskim prizadevanjem. Katerim le? Prizadevanjem predsednika Kučana, interesom ministra Rupla, ambicijam politika Drnovška?

Dokler komentarji ne bodo upoštevali resnice in prenehali s pranjem možganov po stari boljševiski metodi, se Sloveniji ne piše dobro. In še slabše bo zanj, če ne spoštuje in ne ceni svojih resnično talentiranih voditeljev. Predsednik Peterle je, po prepričanju demokratičnega Zahoda, med slednjimi prvi.

dr. Peter Millionig,
prvi pooblaščen predstavnik
slovenske vlade v ZDA
(okrajšano)

Evropa se obotavlja

Evropski parlament je zavrnil resolucijo sredinsko-desničarskih strank in zelenih z zahtevo po priznanju Slovenije in Hrvaške. Za resolucijo se je izreklo 64 poslancev, proti pa je glasovalo 82 poslancev.

9. oktobra so se predstavniki večine skupin v evropskem parlamentu dogovorili o besedilu resolucije, ki je vsebovala pobudo za priznanje Slovenije in Hrvaške, če bi do 14. oktobra ne prišlo do prekinitev ognja in do razmejitve obeh vojskojočih se strani. Po obisku Stipeta Mesiča v Strasbourgu se je za ta dokument dogovorilo 7 od desetih skupin. Vendar je prišlo do zelo živahne seje socialistične skupine, na kateri so, kot poročajo

tiskovne agencije, socialisti iz Španije, Velike Britanije in Grčije preglašovali ostale in je zaradi tega socialistična skupina umaknila svoj podpis.

Za resolucijo so tako glasovali kršćanski demokrati, zeleni, liberalci, konservativci, nemški socialisti in italijanski socialist Nero Laroni, edini italijanski socialist, ki je sodeloval na seji. Proti so glasovali ostali socialisti, enotna levica, komunisti, golisti in vsi Grki.

Evropski parlament je nato odobril alternativni dokument socialistov, v katerem je rečeno, da Jugoslavija taka, kakršna je, ne obstaja več in da mora imeti ES „uravnotežen pristop“.

Razcepljena SDZ

Slovenska demokratična zveza je razcepljena. Na njenem kongresu, ki se je dogajal v soboto in nedeljo, je prišlo do razkola med takimenovanimi narodnjaki in liberalnim krilom stranke. Slednji so (na čelu z dr. Dimitrijem Ruplom) po izglasovanju dokumenta o identiteti stranke zapustili kongres in z delom nadaljevali v sosednji dvorani Cankarjevega doma. Vsi poskusi kompromisov so bili neuspešni. Večinski del nekdanje SDZ, ki se odslej imenuje SDZ — Narodno demokratična stranka, je za svojega predsednika nato izvolil dr. Rajka Pirnata. Po končanem kongresu pa so na tiskovni konferenci časnikarjem zatrtili, da to ni bil kongres razcepa (saj so imeli ves čas zadostno število delegatov in so se držali dnevnega reda), temveč kongres utrditve strankine identitete. Vse tiste, ki so zapustili kongres, so povabili nazaj, češ da so se prenačili.

V svojem uvodnem referatu še pred razcepom stranke je dr. Rupel zavrnil preusmeritev stranke v desno, v tem pa so ga kasneje podprli še Spomenka Hribar, Tone Peršak, Rudi Šeligo, dr. Marko Kos, Igor Bavčar in drugi. Osrednja misel tega koraka je bila, da je nacionalizem preživela kategorija in da je treba graditi na državi državljanov — pozameznikov. Eden najostrejših je bil dr. France Bučar,

ki je dejal, da so razmere v SDZ odsev razmer v Demosu, kjer se je uveljavil demokratični centralizem, le-ta pa je dobro poznan iz bivšega režima. Bučar je ostro napadel Peterletovo vlado, saj je dejal, da tako arogantnega in omalovažujočega odnosa vlade do skupščine še ni doživel.

Zelo zanimiva je pozicija Janeza Janše. Ta je dolgo veljal za resnega kandidata za novega predsednika SDZ, saj je tudi eden od avtorjev teksta o novi identiteti. Kje točno se nahaja v tem trenutku, še ni povsem jasno, saj je najprej agitiral za sporazum med obema strujama, nato skupaj z Ruplovo skupino zapustil kongres, na koncu pa se odločil, da ostane pri narodnjakih, vendar je dejal, da noče kandidirati za nobeno strankarsko funkcijo. Janša je kasneje ob razcepu stranke dejal, da se s tem lahko spremeni razmerje v vladi in parlamentu. O skupini, ki je zapustila kongres, pa je izjavil: „Tisti, ki so odšli s kongresa SDZ, nimajo velike perspektive — so dobri analitiki, a niso operativci. To ni stranka, lahko je le uredništvo revije.“

Liberalni del SDZ se je na svojem sestanku odločil, da bo imel svoj kongres 16. in 17. novembra.

Marko Jenšterle
14. 10. 1991 po telefaksu

Pregled pomembnejših dogajanj v Sloveniji

med 6. do 12. oktobrom

8. oktobra se je iztekel trimesečni moratorij za osamosvojitvene postopke, slovenska skupščina in vlada pa sta sprejeli vrsto ukrepov, ki pomenijo povsem praktično nadaljevanje osamosvajanja, ki ga je bila Slovenija prisiljena prekiniti po vojaškem napadu 26. junija. Slovenska javnost je sicer nekoliko s strahom pričakovala nadaljnje ukrepe, predvsem zato, ker že nakaj časa kaže, kot da nihče ne more zaustaviti podivjanega srbsko-vojaškega ustroja na Hrvaškem, vendar pa odločenost, da je potrebna dokončna osamosvojitve zato ni nič manjša. Prej nasprotno.

NOV SLOVENSKI DENAR

Slovenija je 8. oktobra dobila nov denar, ki se imenuje tolar (en tolar ima 100 stotinov). Tako je na izrednem zasedanju, ki je bilo namenjeno najnujnejšim osamosvojitvenim ukrepom, sklenila slovenska skupščina. Odločanje pa ni minilo brez zapletov, saj je bil vladni predlog za ime nove slovenske valute **klas**, kar pa za večino poslancev ni bilo sprejemljivo. Prav tako poslanci niso sprejeli predloga, da bi vlada sama določila začetek veljavnosti tolarja, temveč so vztrajali pri 8. oktobru. Seveda je bilo že vnaprej jasno, da Slovenija ne bo takoj dobila pravega denarja, temveč da bodo v obtok najprej prišli „boni“, ki jih je pripravil in podpisal prejšnji finančni minister Kranjc.

Vendar so se bankovci „prehodnega“ tolaja pojavili v plačilnem prometu šele 9. oktobra, saj so bile en dan zaprte vse banke in pošte. V prihodnjih treh dneh, od 9. do 11. oktobra, je v Sloveniji brez večjih težav potekala zamenjava dinarjev za tolarje in to v razmerju 1:1. Po tem datumu bo razmerje tolarja do dinarja do 31. oktobra 1:0,85, pozneje pa se bo razmerje oblikovalo prosto na finančnem trgu in nekateri znaki, na primer razmerje tolarja in dinarja do tujih valut, že kažejo, da bo vrednost dinarja še padala.

Spremenilo pa se je tudi razmerje med tolarjem in tujimi valutami, tako da je na primer nemška marka vredna 32 tolarjev, ameriški dolar pa 53,71 tolarja. Tolar naj bi bil tudi v prihodnje v razmerju do tujih valut nekoliko podcenjen, kar naj bi bi spodbujalo slovenski izvoz na zahodna tržišča.

Večje težave pa so v minulih dneh pokazale v poslovanju z drugimi republikami, saj niso bili sklenjeni ustrezni dogovori. Tako je Hrvaška že pred 8. oktobrom uvedla nekatere protiukrepe, s katerimi je omejila vnos dinarjev iz Slovenije, v minulih dneh pa je sprejela še nekaj odločitev, na primer o prepovedi poslovanja z dinarji poslovnim enotam Ljubljanske banke na Hrvaškem, ali o obveznem nakupu bencinskih bonov za tujce, torej tudi državljane Slovenije, ob vstopu na Hrvaško. Prav tako je v minu-

Nad. na 2. str.

Pregled dogajanj v Sloveniji

Nad. s 1. str.

lih dneh skoraj popolnoma zastal plačilni promet v gospodarstvu, vendar pa kaže, da se bodo začetne težave začele kmalu razreševati. Tako so se predstavniki slovenske in hrvaške vlade ob koncu tedna že dogovorili o podpisu posebnega sporazuma, ki bo urejal monetarno področje in finančne tokove.

MEJE

8. oktobra pa je začel veljati tudi nov režim na slovensko-hrvaški meji. Obmejni organi milice in carine so začeli nadzorovati pretok ljudi in blaga, pri čemer lahko državljanji republik nekdanje Jugoslavije prestopajo mejo z osebnim dokumentom, carina za blago, ki izvira iz teh republik pa znaša le 1 odstotek.

Manjše težave je pri prehodu slovensko hrvaške meje povzročala predvsem neurejenost mejnih točk, razen na mejnem prehodu ob reki Dragonji, ki deli slovensko in hrvaško Istro. Tam je prišlo do mirnih demonstracij Italijanov, ki ne želijo, da bi jih nova državna meja še bolj razdelila in ločila.

Slovenija pa je minuli teden dobila tudi nov potni list, ki ga bodo državljanji lahko dobili po 21. oktobru. Priznale so ga že baltske države, v minulem tednu pa tudi Avstrija, Italija, Madžarska, Švica in Češkoslovaška.

Seveda pa priznanje potnih listin še ne pomeni priznanje Slovenije, do katerega bo po mnenju predsednika predsedstva Milana Kučana prišlo takrat, ko bo evropska skupnost sprejela koncept rešitve jugoslovanske krize. Ob tem je Milan Kučan, na eni od tiskovnih konferenc, ki so potekale v Cankarjevem domu ves teden, še dejal, da se spoznanje o tem, da Jugoslavije ni več, krepi veliko bolj kot je videti na zunaj. Hkrati pa se čas izteka tudi Sloveniji, ki ne želi igrati vloge osla iz tiste zgodbe, ko je Cigan ravno naučil osla živeti brez hrane, pa je ta poginil.

Slovensko osamosvajanje pa so nekatere države pripravljene podpreti tudi ne glede na izid jugoslovanske krize. To je zatrdil kancler Helmut Kohl in pri tem povedal, da za Nemčijo priznanje Slovenije ni problematično, ampak gre samo še za vprašanje pravega trenutka.

UMIK ARMADE IZ SLOVENIJE

Eno od vprašanj, ki so neposredno povezana s suverenostjo Slovenije, je tudi umik še preostale jugoslovanske armade.

O tem je že v ponedeljek razpravljalo predsedstvo Slovenije in ugotovilo, da so se razmere s stopnjevanjem agresije na Hrvaškem spremenile, zato bo predsedstvo predlagalo štabu vrhovnega poveljstva oboroženih sil SFRJ o načinu umika pripadnikov jugoslovanske armade iz Slovenije. Prav tako je predsedstvo sklenilo, da je potrebno v zvezi s predlogi, da bi se armada umaknila preko Italije ali Madžarske, o čemer Slovenija ni bila uradno obveščena, omenjenim državam in evropski skupnosti poslati posebne note in izraziti svoje nezadovoljstvo nad takšnimi predlogi in postopki.

O problematiki jugoslovanske armade pa je razpravljala tudi slovenski izvršni svet in pri tem sprejel stališče; le-to se nekoliko razlikuje od stališča predsedstva, da je potrebno oklepnna vozila in drugo tehniko armade zadržati v Sloveniji do prenehanja agresije na Hrvaškem oziroma do izdelave delitvene bilance. Pri tem je izvršni svet sklenil, da mora armada po 8. oktobru za vsak morebitni prelet vojaških letal ali helikopterjev dobiti ustrezno dovoljenje. Z vsemi pripadniki jugoslovanske armade, ki bodo še ostali v Sloveniji po 18. oktobru, to je namreč rok, ki ga je določila slovenska skupščina za dokončni umik armade, pa bo Slovenija ravnala po postopkih, ki so predvideni za ravnanje s pripadniki tujih oboroženih sil, je še sklenila slovenska vlada. Obrambni minister Janez Janša je pojasnil, da to pomeni, da takšnim enotam ne bodo dovoljeni nobeni premiki, ostale pa bodo tudi brez oskrbe in brez možnosti, da bi uporabljale slovensko infrastrukturo.

LASTNINSKE DILEME

Slovenska skupščina pa je minuli teden nadaljevala tudi z obravnavanjem lastninske zakonodaje. Po zelo ostrih razpravah je tudi družbenopolitični zbor sprejel zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij in to bolj ali manj v podobi, kot ga je predlagala vlada. Ker je tudi zbor občin že pred časom sprejel omenjeni zakon, tako le še zbor združenega dela, v katerem vladajoča koalicija nima večine, ni sprejel vladnega predloga tega temeljnega lastninskega zakona. Vendar vse več znakov kaže, da bo vlada z nekaterimi manjšimi kompromisi najbrž le uspela uveljaviti svoj lastninski koncept zakonodaje, ki po mnenju opozicije pomeni svojevrstni socialni inženiring.

STA - Slovenska tiskovna agencija
12. oktobra - po telefaksu

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Marsikatero spremembo doživljamo zadnje čase, ki jih še pred kratki ne bi resno upoštevali. Razvoj dogodkov je pač tako bliskovit, da jim je težko slediti, kaj še prerokovati. To pot si s tega vidika vsaj malo oglejmo radikalno stranko.

KAJ POVE ZGODOVINA

Vse ostane na področju strategije. Tako vsaj marsikateri politični opazovalec jemlje na znanje odločitev bivšega predsednika Alfonsina, da se ne bo potegoval za vodstvo radikalne stranke. Poteza je presenetljiva, a ima svojo logiko. Pred koncem leta se mora znova sestati državna konvencija radikalov, da odloči o bodočem vodstvu in zlasti o bodoči strategiji, ki naj jo stranka zavzame.

Ni tajnost, da so radikali v krizi. Dejansko so bili v krizi, odkar so na pragu 30. let vojaške formacije povzročile prvo vstajo tega stoletja in pričele tragično verigo državnih udarov v Argentini. Tedaj so strmoglavili starega in onemoglega predsednika Yrigoyena. Za tistim si radikalna stranka ni opomogla prav do leta 1983. Dejansko pol stoletja je predstavljala nenehno „opozicijo“ pod vodstvom srednjemogočnih veljakov, zadnji od katerih, Ricardo Balbín, je v eni radikalnih političnih gest uprizoril spravo s peronisti. Še prej so postavili na oblast predsednika Illíja, a s tako maloštevilnimi glasovi (praznih glasov je bilo več), da absolutno ni mogel vladati.

Ko je po zadnji vojaški vladi prišlo do svobodnih volitev, je na političnem obzorju zasvetila nova zvezda: Raúl Alfonsín. Zmagovit na notranjih volitvah v stranki je z lahkoto (čez 50% glasov) zavzel tudi predsedništvo države. Dve leti se je še nekoliko držal, nato pa pričel propadati in zapustil krmilo države mesece pred določenim rokom.

Istočasno se je tudi v stranki dogajal vzporeden razvoj. Starim notranjim strujam se je pridružila nova linija, imenovna „Coordinadora“, v rokah mladih levičarjev, ki so strnili vrste okoli Alfonsina in od njega prejemale blagoslov in rastočo oblast. Govorilo se je tedaj o „janičarjih“, o „mladih Turkih“ in podobno. Rezultat je bil enostaven: pijani zmage so zapravili v neresnem vladanju ljudski kredit in zašli v močvirje, iz katerega se stranka še sedaj ne more rešiti. Le posamezne volilne zmage (zadnja to nedeljo v Chubut) so nekoliko lajšale temo. In še te zmage so bile večinoma v rokah Alfonsinovitih notranjih nasprotnikov.

ODSTOP ALI UMIK

Poplava „liberalizma“, ki je zasegala več držav Latinske Amerike, med njimi tudi Argentino (vlada predsednika Me-

nema), je odjeknila tudi v radikalni stranki. Tako vsaj sodi levo krilo radikalov. A prav „realistični“ krogi stranke imajo pri ljudstvu večji uspeh. Struktura stranke je taka, da ima Alfonsín še vedno večino delegatov državne konvencije za sabo. A ne more več vladati neomejeno. Prišlo je do položaja, kjer vsaka Alfonsinova iniciativa povzroči neke vrste remi.

Bivši predsednik je spoznal, da je prišla ura predrznih potez. Zato se opazovalci sprašujejo, ali je njegova gesta res odstop, slovo od vodstva stranke, ali le taktična poteza, po kateri uprizarja umik, da se potem zmagoslavno vrne. Večina soglašja, da o kakem zmagoslavju ni govoriti. Stranka je zapletena v zamotan proces sprememb in noben položaj ne bo več enak, kot je bil doslej.

S tega vidika je tudi jasno, da je levemu krilu odbila ura neomejenega vladanja. Niti ni govora, da bi bodoči vodja stranke bil popolnoma iz Alfonsinovega kroga. Bivši predsednik sam je obrazložil svoj korak, češ da s tem prepreči nadaljnje krvavenje v stranki. Marsikdo je namreč že gledal „čez breg“ in ni bilo mogoče zanikati možnosti novih odcepi- tev, katerih so radikali v preteklosti toliko doživeli.

Ni jasno, kako se bodo stvari sukale. Niti Alfonsinova skupina niti ljudje iz bližine Angeloza ali De la Rua ne bodo imeli krmila stranke. To bo prehodna doba, kjer bo potrebno mnogo požrtvovalnosti z ene in druge strani. Le to lahko reši stranko hudega udara,

Ta dogodek pa se odigrava, ker je tudi po drugi strani opaziti hudo notranje vrenje. V peronizmu samem so že doživeli odcepitev (skupina osmih), ki se na volitvah še niso pokazale, a lahko v bodoče odjeknejo močnejše. Liberalci tudi niso brez težav (odstopila je Marija Juliya), da o leviči sploh ne govorimo. Država je očitno zašla v dobo „ločitve duhov“, kjer se v kotlu političnih struj raztapljajo stare in porajajo nove formacije. Kako dolgo bo trajalo in kako močno bo pretreslo družbo, je težko reči. Očitno je mnogo odvisno od uspeha ali neuspeha sedanje peronistične vlade. Čim večji uspeh, manjši razkroj strank; in obratno.

BLAŽENE TRETJINE

Istemu razvojnemu zagonu je pripisati tudi dvomljivi predlog, naj se tretjina volilnih mest prisodi predstavnicam ženskega spola. Ideja naj bi bila vzeta iz korporativne ideologije. Nič nimamo proti prisotnosti žen v politiki. Obratno: vsa politika, vse javno delovanje bi moralo biti bolj prežeto z duhom ženstva in materinstva. To pa je nekaj drugega kot enostavno pripisati tretjino javnih mest ženskam, katerih edino spričevalo je uspešna kariera v tej ali oni politični formaciji.

Na spomin nam prihaja Peronova ideja, ko je na peronističnih listah tretjina mest bila za žene, druga tretjina za sindikaliste, ostala pa za predstavnike „politične veje“. Ta sicer ne originalna ideja je imela svoj odmev a je potem v teku let, popolnoma padla v pozabo. Celot sindikalisti, nekoč „hrbtenica peronističnega gibanja“, se morajo krvavo boriti za vsako mesto na volilnih listah. In so seveda da- leč od „stare tretjine“.

Spremembe, novi poizkusi in stare ideje so na dnevnem redu. Vse pripomore k zorenju mladoletne argentinske demokracije. Je to neizbežen razvoj. A včasih bi človek le rad videl nekoliko več zrelosti.

Velika Srbija

Da razumemo idejo srbskega napada na Hrvaško, objavljamo zemljevid Velike Srbije kot ideal srbskega naroda, ki je bil objavljen v reviji Ravnogorska reč, glasilu četnikov v Franciji, št. 8; september-oktober 1987; stran 22.

Pod sliko: SRBIJA!

NA TEJ KARTI SE NAHAJA OSNOVA ZA REŠEVANJE TVOJIH PROBLEMOV! V NJEJ JE TUDI TVOJA BODOČNOST.

Oznake na zemljevidu:

Slovenija, Hrvaška, (Province v Srbiji): Lika, Dalmacija, Slavonija, Vzhodna Srbija, Črna Gora, Južna Srbija in Makedonija.

dr. Peter Klopčič, Kanada

OBISK V SLOVENIJI - septembra 1991

BREZJE

Ker je Slovenija v veliki krizi in so vse odločitve in poteze slovenskih politikov izredno važne, je logično, da človek prvo obišče Brezje in tam prosi Vsemogočnega, da razsvetli vse tiste državnike, slovenske in druge, da bodo pošteno in pametno odločali o Sloveniji. Bil je lep dan in kljub delavniku je bila cerkev precej polna, posebno stranska kapela, kjer je podoba Matere božje.

KOČEVSKI ROG

Drugi obisk, ki je moralno in psihološko nujen, neizbežen ter nepozaben, je obisk grobišč v Kočevskem Rogu.

Našel sem jih, čeprav je kašipot tja partizansko znamenje „BAZA 20“. Izgleda, da padli domobranci ne zaslužijo niti jasne in vidne označke „grobišča“.

Tako kot jaz je ta najsvetejši slovenski kraj, kjer so žrtvovali svoja mlada življenja nedolžni ljudje, iskala stara mati s svojo hčerjo. Ko smo prišli do grobišč, se je zgrudila na kolena, molila, ihtela in mrmrala: „Tu si končal, moj sin.“

Slovenska Kalvarija se ponovno doživlja in s tem bo, upajmo, slovenski narod ostal globlji, bolj human, bolj univerzalen, brez narcisizma in bolj dovzeten za trpljenje celega človeštva.

Avtomobili prihajajo in odhajajo, običajno skupine starejših ljudi, spremljani od sinov in vnukov. Izraz na obrazih je vsem podoben, kot izklesani so zaradi trpljenja, saj so izgubili svoje najdražje in doživeli 45 let zapostavljanja in krivic.

Boštjan Zupančič v svojem članku „O klerikalizmu“ (Naši razgledi, 13. sept. 1991) omenja, da se klerikalcem vidi na obrazu, kaj so (tega ni možno zaznati pri komunistu ali liberalcu, po Zupančiču) in jih karakterizira kot svetohlince, hinavce in potuhnjence.

Če bi Zupančič obiskal grobišča v Kočevskem Rogu in opazoval obiskovalce, bi moral priznati vsaj še eno karakteristiko — herojstvo.

To je priznal celo Kocbek, ki v svojih spominih omenja doslednost katoličanov z občudovanjem, ko pravi, da bi se dali pribiti na križ za svoje ideje.

Bojim se, da tega Zupančič ne bo nikoli razumel.

Hugh Thomas je napisal knjigo „Spanish Civil War“. Vsa njegova temeljita analiza je levičarska, kot on sam. Kljub temu omenja v svoji knjigi, kako so španski komunisti (ti so kontrolirali policijo in večji del eksekucij) ponudili približno 8.000 duhovnikom, redovnikom in redovnicam sledeče: „Tu je križ, pljuni nanj in boš rešen; v nasprotnem slučaju si obsojen na smrt.“ Od preko 8.000 klerikov niti eden ni zatajil svoje vere in Kristusa. Nato omenja ta angleški levičar: „To jasno dokazuje, kako so zgrajeni ti ljudje in ta narod.“

Kdaj bo odkril Zupančič, da je pripravljenost na največjo žrtev — smrt bistveni del katolicizma ali klerikalizma, kot ga on posplošuje.

GRAHOVO

Tam, kjer sta zgorela Balantič in France Kremžar ter njuni soborci, je sedaj asfaltirano parkirišče za avtomobile. Tudi cerkev je porušena.

Vprašati sem moral kar precej vaščanov o teh dejanjih, predno sem zvedel vse to od stare ženice. Vsi drugi so se priženili od drugod v Grahovo in o teh dogodkih nič ne vedo ali nočejo vedeti.

Pred osnovno šolo je spomenik Tomšičevi brigadi, ki je v noči od 23. na 24. november napadla postojanko in jo zavzela. Šestdeset metrov stran, pred isto šolo, je spomenik padlemu Balantiču. To je v marmor vklesana knjiga, ki kaže na eni strani datum rojstva 1921 in smrti 1943 ter na drugi strani knjige eno od od Balantičevih pesnitev, ki ni V ognju groze plapolam.

Teško je razumeti, da so imeli organizatorji teh spomenikov tako malo posluha in psihološkega razumevanja, da so postavili spomenik Balantiču nekaj metrov stran od spomenika Tomšičevi brigadi.

II. TABOR SLOVENSKE KRSČANSKE DEMOKRATOV Nova Gorica, 14. septembra 1991

Človek ne more živeti samo od spominov, zgodovine in solidarnosti do padlih.

Globoko smo zavzeti, trpimo in upamo s slovenskim narodom, čeprav živimo v tujini oddaljeni več tisoč kilometrov od svoje domovine.

Zato je logično, da sem se udeležil tabora Slovenskih krščanskih demokratov.

Lepo je bilo videti veliko množico ljudi, poslušati predsednika Lojzeta Peterleta, ministra Izidorja Rejca in druge.

Udeležil sem se seminarja o slovenskem gospodarstvu, kjer je bila debata na višini, predvsem pa izvajanja Izidorja Rejca, dr. Pleškoviča, Deželaka in drugih. Dokler imajo Slovenci tako pametne in precizne gospodarstvenike, bo slovenski narod nekako prebredel gospodarske težave, v katerih je sedaj.

Marjan Loboda iz Buenos Airesa je pozdravil na zborovanju II. tabora v imenu Slovencev iz Argentine in jaz sem jim izročil pozdrave iz Kanade.

Na taboru sem srečal več starih znancev, med drugimi dr. Faleža iz Rima.

Naj mi bralec oprost, da omenjam nepomemben, toda vsaj zame interesanten dogodek. Pred taborom v Gorici sem večerjal v restavraciji Pri šestici v Ljubljani. V nasprotnem kotu zagledam človeka, ki se mi je zdel izredno podoben prijatelju iz Buenos Airesa Marjanu Lobodi. Mislil sem si, da imajo ljudje pač dvojnike. Ko je odhajal mimo mene, sem opazil, da je oblečen po argentinsko in še klasično argentinsko usnjeno torbo ima prek ramen. To mora biti Marjan. Tako sva se veselo sešla. Niti on niti jaz nisva vedela, da sva v Sloveniji.

RAZGOVOR Z ANGLEŠKIM ČASNIKARJEM

V Ljubljani sem se nastanil v enem izmed hotelov, ki so bili skoro prazni in zato tudi cenen. V tem hotelu sem se srečal z nekaterimi tujimi časnikarji. Z nekim angleškim časnikarjem sem imel daljši razgovor, delno zaradi tega, ker sem mu povedal, da že skoro 40 let živim v Kanadi in da sem kanadski državljan. Večji del najinega razgovora se je sukal okoli kanadskih problemov. Skoraj izvekel sem iz njega nekaj iskrenih mnenj o jugoslovanskem problemu in specifično o Sloveniji.

MEDNARODNO PRIZNANJE SLOVENIJE

Vse preveč važnosti se posveča temu priznanju. Taiwan, ki ima približno 36.000 kvadratnih km (45% več kot Slovenija), 14 milijonov prebivalcev in izredno uspešno gospodarstvo, ni priznan skoro od nikogar (zaradi vpliva Kitajske). Vse večje države imajo tam le trgovska predstavništva, ki imajo semi-diplomatski status, in življenje gre naprej.

Srbija je čakala v drugi polovici 19. stoletja dvajset let, predno so jo priznale Združene države Amerike.

Nemški kancler Kohl je baje izjavil nekemu slovenskemu politiku: „Dokažite svetu, da znate živeti kot samostojna država, in priznanja bodo prišla avtomatsko.“

Omenjeni angleški časnikar, ki je bil v Ljubljani med slovensko vojno (26. junij, 10. julij) priznava, da je Slovenija popolnoma zahodna in se je čudil slovenski pripravljenosti in uspešnosti med vojno.

Istočasno je bil kritičen do hrvaške nepripravljenosti, dezorganizacije, po-

manjkanju vojaške strukture in starešinske dezorganizacije v vojski. Herojstvo Hrvatov ne zadostuje za zmago.

SRBI V SLOVENIJI

Človek srečuje vse vrste ljudi; kot kristjan se skuša zanimati, poslušati in sodoživljati z vsem človeštvom. V Bovcu je gostilna, katere lastnica je Slovenka, njen mož pa Črnogorec, ki zelo dobro obvlada slovenski jezik. Imata dva otroka. Po krajšem razgovoru s tem gostilničarjem, med katerim je zvedel, da sem Slovenec iz Kanade in da skušam biti razumljiv, mi je začel odkrivati svoje skrbi, bojzani in trpljenje. Išče izhode povsod, celo z možnim odhodom v Kanado.

Isto izkušnjo sem imel s šoferjem taksija v Ljubljani. Srb iz Bosne poročen s Slovenko. Ista bojazen, ista negotovost in zaskrbljenost.

V vseh teh primerih bodo Slovenci pokazali, koliko humanosti in državniške pameti imajo.

Svet ne bo sprejel norih odločitev kot tistih iz leta 1945.

SLOVENSKO GOSPODARSTVO

Na II. taboru v Novi Gorici je minister Rejc podal približno sledečo analizo:

„Ni vse tako črno kot izgleda. Slovenska podjetja se preusmerjajo na izvoz na zapadne trge. Mi smo že v Evropi. Trenutno pripravljamo zakon o privatizaciji, ki je večjega pomena kot ustava. Potrebujemo večje število novih podjetnikov. Izvoz delno funkcionira, ker imamo več dolgoročnih pogodb za izvoz. Del izvoza, ki je šel do sedaj na jug države, bo treba preusmeriti. Več študij o slovenskem gospodarstvu naznačuje, da naj bi bili bodoči ukrepi naslednji:

Po 7. oktobru, ko se izteče brionska pogodba, načrtujejo Slovenci ustanoviti lastno valuto, uveljaviti že ustanovljeno Centralno banko, reorganizirati bančni in finančni sistem. S tem bodo začeli kontrolirati denarni in devizni obtok, ki sta v gospodarstvu iste važnosti kot je krvni obtok v človekovem telesu.“

Predsednik Peterle je med svojim obiskom v Washingtonu razložil upraviteljem Svetovne banke ter drugim mednarodnim organom slovenske gospodarske načrte. Izgleda, da so bili ti zadovoljni in sprejemajo pozitivno te slovenske programe.

ZAKLJUČEK

Teško je biti Slovenec v domovini zaradi bojzani, kaj bo prinesel jutri, kaj bo z mojo družino in kruhom. Te bojzani mi Slovenci v tujini nimamo.

Kar nas moti, je naša nemoč. Slovenec doma se končno lahko na javnem zborovanju pritoži, izrazi nesoglasje, poda nove ideje. Lahko poišče še veliko drugih poti.

Mi emigranti tega ne moremo, posebno sedaj, ko izgleda, da smo izgubili slovensko državljanstvo, katerega nam niti komunistična Jugoslavija ni vzela.

Kljub vsej tej nemoči in nerazumevanju v domovini bomo še naprej v skladu s svojo slovensko in krščansko tradicijo delali za domovino, kjerkoli in kakorkoli je možno in mogoče.

Mi v tujini lahko naredimo za domovino na mednarodnem polju toliko ali pa še več kot naši bratje doma.

Pismo uredništvu

„Politični naboj“

Pod naslovom „Slovensko zborovstvo med množičnostjo in kvaliteto“ in podnaslovom „letos so slovenski zbori v svojih programih zlasti počastili Gallusov jubilej. Še vedno imamo nekaj vrhunskih zborov, kvaliteta pa precej niha“ — je glasbeni poročevalec in ocenjevalec „Dela“ Tomaž Rauch napisal med drugim:

„V letošnjem koledarskem letu pa gotovo ne moremo mimo gostovanja zbora Gallusa iz Argentine, ki je svojo umetnost pokazal na turneji po Sloveniji, vendar pa je njegov nastop imel predvsem političen naboj, glasba pa je bila v drugem planu.“

K omembi „Gallusovega“ obiska domovine bi želel dati kratko pripombo:

V „Gallusovi“ turneji in priznanju njegove kvalitete lahko vidimo političen pomen, v kolikor je bil obisk „Gallusa“ dokaz, da je končno le bila odstranjena tista pregrada, ki je poprej v matični

domovini pomenila načrtno in popolno zamolčevanje vsega — tudi kulturnega — dela slovenske politične emigracije, kateri je bilo že davno napovedano „sramotno počasno umiranje“. Tistim pa ki so tako delo zamolčevali ali podcenjevali, pa turneja lahko pomeni neke vrste politično kľofuto.

Le v takem pomenu se strinjam z g. Rauchom o političnem pomenu Gallusove turneje. Odklanjam pa prikazovanje turneje kot izključno politično manifestacijo. Bila je le manifestacija naše odločne zvestobe domovini, v kateri so naše korenine z večnimi vrednotami, ki smo jim dolžni ostati zvesti. Te vrednote pa so predvsem vera, jezik, pesem in naši običaji.

Zato je g. Rauch svoj politični strel usmeril v napačen cilj in ga seveda tudi zgrešil.

dr. Julij Savelli

Jasna Škarič

BILA SI BISTRA, HČI PLANIN

Kakovost voda je eden najzgovornejših pokazateljev človekovega odnosa do okolja. Stanje slovenskih voda kaže kaj žalostno podobo, ki je rezultat dolgotrajne degradacije okolja. Danes vam posredujemo že napovedani pregled kakovosti naših vodotokov, ki nam ga je posredoval Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije v letnem poročilu.

Drava in Mura

Stanje reke Drave se po osnovnih fizikalno-kemijskih pokazateljih onesnaženja v primerjavi s preteklimi leti ni dosti spremenilo. Zmanjšala se je vsebnost kovin in organskih spojin. Pomemben je vpliv onesnaženja iz rudniško metalurških krajev (Mežica, Pliberk), kar dokazujejo visoke koncentracije cinka v rečnem sedimentu v Dravi v Dravogradu in Ormožu. Rezultati saprobioloških analiz kažejo na zmerno onesnaženost Drave med Dravogradom in Mariborskim otokom. V spodnjem toku prihaja do močnega onesnaženja, kar pomeni, da je presežena samočistilna sposobnost vodotoka.

Fizikalno-kemijske analize reke Mure opozarjajo na vpliv komunalnih in industrijskih odpadnih vod, pa tudi vpliv intenzivnega obdelovanja kmetijskih po-

vršin na kakovost vode. Najslabšo kakovost Mure so zabeležili poleti v Ceršaku, glede na leto poprej pa so ugotovili zvišanje koncentracije dušikovih in fenolnih skupin v Petanjcih in Moti. V najslabši kakovostni razred je uvrščena Ščavnica, v katero se izlivajo komunalne in industrijske odpadne vode.

Sava s pritoki

Sava Dolinka je zmerno onesnažena s komunalnimi odpadnimi vodami, medtem ko se je onesnaževanje z industrijskimi odpadnimi vodami v preteklem obdobju zmanjševalo. Kakovost vode se ni bistveno spremenila, opaziti je le rahlo izboljšanje glede na vsebnost kovin.

Rezultati analiz opozarjajo tudi na slabšanje Save Bohinjke, na kar pomembno vplivajo izlivi komunalnih odpadnih voda in hipolimnijske vode iz Blejskega jezera (natega!). Meritve v tej reki so pokazale tudi nizko koncentracijo kovin, predvsem bakra.

Analize Blejskega jezera na izlivu kažejo na ponovno slabšanje stanja, kar pa je verjetno bolj posledica razkroja velikanske količine organske mase (alge), kot pa neposrednega onesnaževanja jezera.

Sava je reka, ki v svojem toku sprejema različne bolj ali manj škodljive snovi

iz komunalnih in industrijskih odpadnih voda. Hitrost toka reke se predvsem zaradi umetnih posegov spreminja in se posledice onesnaženja lahko kažejo tudi deset kilometrov nižje od vira onesnaženja. Sava nad Kranjem ne vsebuje visokih koncentracij osnovnih pokazateljev onesnaženja. Odpadne vode Kranja — tako komunalne kot industrijske — poslabšajo kakovost Save. Prav tako ni zanemarljiv vpliv hidroelektrarn.

Z ozirom na močno infiltracijo v podtalnico Sorškega polja in v smeri črpalnišča ljubljanskega vodovoda v Klečah je posebej kritično stanje kakovosti Save v tem delu toka.

Kakovost Save v spodnjem toku se v letu 1990 glede na fizikalno kemijske parametre ni bistveno spremenila, celo nekoliko izboljšala se je; in sicer na Jesenicah in na Dolenjskem (verjetna posledica pritoka Krke).

Sora v Medvodah je še vedno izjemno obremenjena in je po kemijski sestavi bolj podobna kanalu za odvajanje odpadne vode kot naravnemu vodotoku. Nekoliko se je izboljšala le kakovost reke pod Škofjo Loko.

Kamniška Bistrica je kratka in hitrotekoča reka, v takih razmerah pa so kljub znatnemu onesnaženju vedno prisotni indikatorji boljše kakovosti. Kljub temu se

je kakovost vode ponekod (Domžale, Beričevo) opazno poslabšala.

Ljubljana je na izlivu v Savo v najslabšem kakovostnem razredu. Vsebnost cinka in živega srebra je mogoče dokazati celo že v vodah izvirov Velike in Male Ljubljane. Tudi kakovost voda v kraškem zaledju izvirov Ljubljane ni najboljše. Analize so pokazale prisotnost toksičnih spojin v Cerkniščici in Cerkniškem jezeru.

Kakovost reke Pivke se izboljšuje odkar deluje čistilna naprava za Postojno. Kakovost Savinje se je v letu 1990 poslabšala zlasti v spodnjem toku (pod Celjem). Močno je onesnažena tudi reka Paka, zmerno onesnažena pa je Mirna. Kljub znižanju koncentracij kovin, zlasti živega srebra, je zelo slaba tudi kakovost Sopot v Radečah.

V reki Krki se je v prvi polovici maja 1990 pojavil prekomerni razvoj alg ali cvetenje reke. Razlog za to so težko razgradljive snovi v vodi in toksične snovi, ki zavirajo biokemijsko razgradnjo. Edini način, s katerim bi bilo mogoče ta pojav preprečiti, je čiščenje komunalnih in industrijskih odpadnih voda v krajih ob Krki in v kraškem zaledju Krke in pritokov.

Zelo slaba je kakovost Sotle. Njen glavni onesnaževalec je herbicid atrazin, ki se v reko izpira iz agrarnih površin ob Sotli.

Na Kolpi v letu 1990 niso zabeležili sprememb. Zgornji tok reke ostaja razmeroma čist, v spodnjem toku pa je onesnažena s PCB, katerega izvor je Krupa. Tudi v Kolpi so opazne posledice komunalnega onesnaženja in morda spiranja kmetijskih površin.

Poslabšala se je kakovost Rinže, ki je močno onesnažena z organskimi spojinami, specifičnimi za industrijo ob reki in njene odpadke, ki tečejo v reko.

Soča s pritoki

Onesnaževanje reke Soče ima tri vire:

- odplake rudniškega kompleksa Rabelj
- spiranje deponij iz industrijskih površin rudnika Idrija
- industrija in odplake urbanih območij ob Soči.

Največji problem v podvodju Soče je onesnaževanje s težkimi kovinami. Dotok živega srebra iz Idrije je stalen in močan. Usedline, ki se kopičijo posebno na območju sipin na levem bregu reke nad Tolminom in v umirjenem toku med Plavami in začetkom jezua HE Solkan, bodo izvor onesnaževanja s kovinami še dolga prihodnja obdobja.

Reka Vipava v letu 1990 ni bila onesnažena s kovinami, pač pa so analize pokazale vsebnost nitrita, mineralnih olj in visoko koncentracijo atrazina v Mirnu. Kljub temu se njen kakovostni razred v preteklem letu ni poslabšal.

Notranjska Reka, Rižana in Dragonja

Kakovost Notranjske Reke se je v letu 1990 zelo izboljšala. Obremenjenost te reke se je začela postopno zmanjševati po letu 1980, leta 1987 pa je bilo prvič ugotovljeno izboljšanje stanja za pol kakovostnega razreda. Dotlej je vztrajno tičala v četrtem kakovostnem razredu. Problem so še vedno velike količine pen v Škofjanskem jamah. Izboljšanje lahko pričakujemo šele po izgradnji čistilne naprave za Ilirsko Bistrico.

Rižana v Kubežu vsebuje mineralna olja in fenolne spojine, Dragonja pa sodi med tiste vodotoke, ki so rahlo onesnaženi s komunalnimi odpadnimi vodami.

„Slovenec“, 16. septembra 1991

dr. Peter Urbanc: Recenzija Zdenko Roter: Pozabljena preteklost

Delo, Naši razgledi - Ljubljana 1991

Milan Kučan v predgovoru h knjigi: „Boljševistični režim enoumja, o katerem prepoznavni vsebini in obliki je v Sloveniji sploh vprašljivo govoriti (1), se pri nas ni zlomil pod protesti množic (2), ampak mirno demokratično, brez pretirano izražene revanšizma. Ustvarjati moramo socialno pravično družbo, liberalno gospodarstvo, pluralizem lastništva, tržno logiko, razviti sodobni trg (3). Nenehno vračanje političnega pogleda v preteklost, ustvarja nove delitve (4). Kdor se je zvezal z nacizmom, je delil njegovo usodo (5).

Z. Roter:

„Nürenberške sodbe so moralno legitimirale kot pozitivna dejanja in vedenja ljudi, ki so sodelovali na strani zveznikov. To so bili partizani. Kot nemožna so bila legitimirana dejanja tistih, ki so vključeni v oborožene formacije sil osi. To so domobranci.“ (6)

„To prebivalstvo (10/3/89) se nedvomno izreka za prenovljeni projekt socializma... Kritično presoja vladanje komunističnega gibanja po letu 1945... zahteva se jasna opredelitev in ne molk do preteklega.“ (7)

„Pritrditi moram tezi, da med partizanstvom in partijo ni mogoče potegniti enačaja.“ (8)

„Titova karizma je med Slovenci še vedno živa, čeprav se tudi za njegovega življenja ni izražala na ikonografski način.“ (9)

„Zavzemal sem se za dialog med marksisti in kristjani. Zavzemal sem se za pluralizem in samostojnost v veljavnem političnem sistemu (ZSM, sindikati, SZDL in podobno).“ (10)

„Partizanstvo bo vedno priznan del evropske svobodoljubne zgodovine 1941/45. Delež slovenskega partizanstva bo zato ostal trajna sestavina nove slovenske narodne in državne suverenosti“ 15.12.89 (11)

„Aprilske volitve nam lahko pomenijo tudi veliko zmago dolgotrajnega narod-

nega osvobodilnega gibanja. Lahko bi se zgodilo že preje z ugledno OF, ki je bila ustvarjena kot izrazito pluralna politična organizacija (12) plebejski del NO organizacije, ki sem ji pripadal.“ (13)

„V mrzli noči 10.1.43 je skupina MVAC na zverinski način ubila hišnega gospodarja.“ (14). „Sledili smo boljševiškem vzorcu pisanja agodovine zmagovalcev. Pisanje je bilo enoznačno, bleščeče ocene poveljnika, junaštvo moštva...“

„Za bodočnost sta dve poti, zveza protipartizanskih sil, ali selitev v partizane, jaz bi šel po drugi poti - I. Cankar.“ (15)

„In prav zato si domobranstvo kot takšno ni moglo in tudi danes ne bi smelo pridobiti nikakršne politične legitimacije, ki bi bodisi utemeljevala ali le opravičevala njegovo vojaško politično početje. Domobranstvo je bilo v mojih očeh, brez sovražstva v srcu, nedopustno in moralno zavoženo dejanje.“ (16).

Komentarji pod črto

(1) Netočno! Grozovitosti levega tabora so bile v Sloveniji hujše kot v Rusiji 1917/21! Npr. Turjak 43, Rog 45 in Teharje, ki po smrtnosti, mučenju prekašajo nemške in sovjetske gulage.

(2) Opozicija 1941/45 je bila množična, kot je bila množična politična emigracija.

(3) M. Kučan se identificira s triumfom modernega kapitalizma!

(4) Razumljivo! Manjka poprava krivic, moralni in materialni obračun za obdobje 41/89. Tudi ne bo škodilo, če Kučan razloži, ali še veljajo njegove besede iz 1989: „demokracijo vam damo, ne pa oblasti“.

(5) Manjkajo podrobnosti. Ali naj to velja za SZ in Kominterno: za KPS so bile te do 22.VI.41 povezane z nacisti, kar bi bilo v redu. Ali naj to velja za domobranci? Ti so v okviru mednarodnih določil za okupirana ozemlja vzeli orožje od okupatorja, kar ni noben greh, nasprotno! Zgodovina je odnesla komunizem (v Sloveniji

še ne povsem!) in nacizem.

(6) Tipičen konstrukt postavljen na glavo! Nürnberg se specifično ni dotaknil slovenske državljanske vojne! Zavezniki so definirali pojem vojnih zločinov in zločinov proti človeku. Kot organizacije so pa tu v polno zadete KPS, OF in NOV! ne pa domobranci!

(7) Nekaj novega! Slovenski komunizem po Rotarju naj bi bil dober vse skozi 1945. Očividno to vsklaja s partijskim članstvom prizadetega!

(8) Kaj pa drugega! Partizani in OF so bili ustanovljeni po 22. VI. 41 vodeni 100-odstotno po KPS. Vsi komisariji in komandanti razen enega so bili člani KPS! Večji enačaj ni možen!

(9) Netočno! Malikovanje Tita po levici in po prisilno narodu je bilo poniževalno!

(10) Roterjeva ideja demokratizacije je samo nova forma diktature KPS.

(11) Nemške, angleške, ameriške vojaške analize negirajo težo NOB, ugotavljajo revolucijo. Vojvodska fronta v okviru SFRJ je bila polomija. Odgovorni za Dražgoše, pohod XIV. divizije v slovenskem okviru bi morali pred sodišče. Pri vsem trpljenju in žrtvah, pri vseh dobrih namerah in željah, odgovornost OF, partizanov za revolucijo ostane. To morajo prevzeti v celoti!

(12) Ugledna in pluralistična OF. Tu se pisec dela norca. Nuditi OF kot pobudnico današnje demokracije je originalno! Še boljši so borci partizani F. Strle & Co. Še pred kratkim so nudili rdečo zvezdo kot simbol svobode! Tako „pričaj“ še danes vsi „NOB“ spomeniki!

(13) Roter, vpliven član represijskega organa, manjša njegovo vlogo. Duh časa!

(14) Za ta „zločin“, ki ni definiran, uporabi R. celo stran, za genocid v Kočevskem Rogu dva stavka!

(15) Objektivno bi bilo razširiti izjave I. Cankarja z njegovimi kasnejšimi negativnimi ugotovitvami, razočaranjem in obžalovanjem. Citiranje Kocbeka spada v isto kategorijo.

(16) Roter išče opravičila za levi tabor v „diskvalificirani“ vlogi nasprotnikov in borcev proti slovenskemu boljševizmu. Domobranci, imajo samo eno veliko „diskvalifikacijo“, da niso zmagali leta 1945. Narod bi si prihranil Golgoto 45 let. Velika, nepopravljiva škoda!

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENC V ARGENTINI

BARILOŠKI PEVCI V SLOVENSKI HIŠI

V soboto smo doživeli zelo lep večer. „Niños y Jóvenes Cantores de Bariloche“ so nam pokazali, da je pesem sila, ki nas plemenito veže v veliko družino ljubiteljev glasbene umetnosti.

Iz otroške pevske skupine, ki se je začela zbirati v letu 1960, se je leta 1969 izoblikoval pevski zbor z današnjim imenom. Bariloške pevčke je dolga leta vodila Lučka Kralj Jermanova, ki je s svojim poklicnim znanjem privedla zbor do zavidljive višine. Prvo slavo so si pridobili s svojimi božnimi koncerti, ki so postali v Bariločah tradicija. S pesmijo je zbor, pod vodstvom gospe Lučke, prepotoval Argentine. Leta 1982 so mladi z gospo Lučko odšli na turnejo po Evropi. Nastopili so v Švici, Italiji in Nemčiji ter povsod želi slavo. Krona njihove turnee je bila sprejem pri svetem očetu. Na njegovo prošnjo so mu tudi zapeli in ga razveselili s svojimi glasovi.

Pod vodstvom sedanjega dirigenta Andreja Jana je zbor nadaljeval s tradicijo božičnih koncertov. Redno pojejo ob priliki „Fiesta Nacional de la Nieve“ ter raznih državnih in mednarodnih kongresih. Ponovno so odšli na turnejo v sosednje province. Njihov repertoar obsega od srednjeveških pesmi do modernih skladateljev, kar da pevcem obsežno pevsko kulturo.

V letošnji pomladi je zbor prišel v prestolnico in se med drugimi koncerti oglasil v Slovenski hiši, kot gost Slovenske kulturne akcije.

Polno zasedena dvorana je pričala, da so pevci slavni tudi med nami; res, niso nas razočarali. Pod spretnim vodstvom Andreja Jana so v prvem delu izvajali štiri Gallusove skladbe: Angellus Domini descendit, Sepulto Domino, In nomine Iesu (otroški zbor), O admirabile commercium (dvozborska skladba). Zbor je Gallusove pesmi zapel natančno in zvesto slogu renesančne polifonije, kar je priča, da dirigent odlično pozna Gallusa in njegovo dobo.

Sledila je Gloria (Athos Palma). Pastirski božični pesmi „Albricias“ in „De la hermana Luna“ (sodobni argentinski skladatelj Juan Carlos Delli Quadri) sta

na tej turneji doživeli krstno predstavo. Otroški del zbora jih je izvajal z njim lastno čistostjo in nedolžnostjo. Festejo de Navidad (Herbert Bitrich) je ritmično črnski rioplatenski candombe. Zbor ga je izvajal s točnimi vstopi in ritmično zelo natančno. Vidi se, da pevci pozorno sledijo gibom in vodenju svojega pevovodja.

V drugem delu zbora je zbor zapel otroško „Arroz con leche“ argentinskega skladatelja Carlos Guastavina. „Carnavalito“ (priredil jo je Roáez) je izrazit ritem argentinskega severa. „El señor Juan Sebastián“ (Carmelo Fioriti) je bil poklon največjemu skladatelju baročne glasbe Bachu. Sledil je „Vou deitar no colo della“, ter „Sambalele“, tipična primera brazilske ljudske folklore.

Moški zbor nam je zapel „Večerni zvon“, ruska narodna v priredbi Jaroffa. Solist je doživeto izrazil melanholijo ruske duše, zbor ga je lepo spremljal. V slovenski „Majolki“ je pevec prešerno predstavil našo vinsko popevko ob veseli spremljavi zbora. Pesem je priredil Andrej Jan. „Túrod“ (avtor je madžarski sodobni skladatelj in muzikolog Zoltan Kodaly) ritmično zelo zahtevna in harmonično drzna, je zbor pokazal, da obvlada tudi težje skladbe.

V poklon občinstvu, ki je zbor nagradil z bučnim ploskanjem, so pevci dodali še dve skladbi, med njima nam že znano „Cañaveral“. Poslovili so se od nas s svojo himno: „Vivimos en nuestras montañas“.

Na koncertu sta bila navzoča tudi bivša dirigentka Lučka Kralj Jermanova in skladatelj Delli Quadri. Oba so pevci in občinstvo pristrčno sprejeli.

Ljudske, klasične in sodobne pesmi je zbor izvajal z izvirno lastno prvino melodij in s tem dokazal izredno kvaliteto in pevsko umetniško višino.

Prireditelji bi morali poskrbeti za primerno, čeprav skromno dekoracijo odra, ki bi pomagala pevcem in občinstvu takoj v začetku k lepemu razpoloženju.

Dirigentu Andreju Janu in zboru iskreno čestitamo, se jim zahvalimo za tako prijeten večer in jim želimo še mnogo, mnogo lepih uspehov.

J. M.

SLOVENC V ZDA

Duhovnik Jože Ferkulj - umrl

V petek, 5. julija, zvečer je umrl v bolnišnici v Bushnellu v Floridi slovenski biseromašnik Jože Ferkulj. Rodil se je 12. februarja 1902 v Strugah na Dolenjskem. Po osnovni šoli doma je odšel v Škofovo zavode v Šentvid in tam maturiral.

V duhovnika je bil posvečen 29. junija 1929 v ljubljanski stolnici.

Nekaj časa je bil kaplan v Poljanah nad Škofjo Loko in nato v Moravčah. Zatem je bil nastavljen za župnika v Hote dršico. Tukaj je doživel strahote druge svetovne vojne.

Med vojno leta 1943 so komunisti ubili njegovega brata in 11 drugih fantov iz Strug. Ob koncu vojne je skupaj z drugimi begunci odšel na Koroško. S svojimi farani je živel po raznih taboriščih v Avstriji in Italiji, dokler mu ni sestra iz Chicaga preskrbela dovoljenje za vselitev v ZDA.

Njegovo prvo mesto je bilo v Springfieldu v Illinoisu. Od tam je odšel v Quincy, kjer je bil trideset let kaplan v domu za ostarele. Leta 1972 se je upokojil. Naselil se je pri svoji sestri v Floridi. Po njeni smrti je ostal sam, zato je povabil še nekatere slovenske duhovnike, da so skupaj živeli.

Jože Ferkulj je bil znan kot dober dušni pastir v domu za ostarele. Predvsem pa je bil vedno zaveden Slovenec in do brotnik Cerkve na Slovenskem. Rad je podpiral misijone in duhovne poklice. Tudi Svobodno Slovenijo je večkrat finančno podprl.

Pokopali so ga v domači fari v Bushnellu. Pogrebne obrede je vodil msgr. Jože Mavsar iz Helene v Montani.

Vsi, ki ste ga poznali, molite zanj.

V. O.

dozidali v kakih dveh letih. Gradil ga bo podjetje Grosuplje, imel pa bo trgovinski del, jedrni kompleks in pisarne, vsega skupaj 10.000 kv. m. Kasneje bo WTC sezidal tudi hotel s 190 sobami in garažno hišo s 450 parkirnimi prostori. V WTC se je že v enem letu včlanilo sto podjetij.

LJUBLJANA — Prvi gospodarski protokol sta podpisali Slovenija in Avstrija in sicer za gradnjo savske verige hidroelektrarn. Ustanovili so družbo Sava, v katerih sta dva slovenska podpisnika, Savske elektrarne in Smelt, ter dva avstrijska. Po pogodbi mora Slovenija zagotoviti 40% kapitala, Avstrija pa 60%. V slovenski delež se všteje tudi nedokončana elektrarna Vrhovo, kar predstavlja 15% slovenskega deleža. Projekt ima šest hidroelektrarn s skupno trinajstimi turbinami in skupno močjo 187 megawatov. Družba Sava bo imela zgrajene HE v koncesiji 30 let.

LJUBLJANA — Z zakupom enega ali več kanalov satelita Astra bi si Slovenija zagotovila vključitev v svetovno televizijsko mrežo, kar je nujno, če hoče uspešno zagotoviti promocijo Slovenije. Srbska in hrvaška TV že uporabljata satelit, da svoji verziji dogodkov v Jugoslaviji sporočata svetu. Obenem so pri RTV Slovenija obravnavali slabo opremljenost časnika radija, katerim posebno priznajo aparatov za brezžične telefonske zveze.

LJUBLJANA — Farmacevtsko podjetje Lek je odprlo svojo novo poslovno zgradbo z 12. nadstropji. V njem dela skoraj petsto zaposlenih. Pri Leku so se pohvalili, da je proizvodnja, kljub vojni, bila enaka lanski.

KOPER — Novo ladjo (zgrajeno leta 1981) je kupila Splošna plovba. Ob prevzemu jo bodo prekrstili v Kras. To bo štiriindvajseta ladja družbe in bo prevajala tovore v razsutem stanju. Zaradi vojnega stanja in mednarodnega neprijetanja Slovenije nobena ladja ne pluje s slovenskim praporom. Zdaj prevajajo tovore pod zastavo karibskega otoka-državice St. Vincent in Grenardini, ki daje velike ugodnosti ladjam. (Tudi večina hrvaških in črnogorskih ladij plove pod tem praporom). Formalno pa posluje Splošna plovba preko svojega podjetja v Liberiji.

ŠENTILJ — Novi mednarodni mejni prehod na Šentilju sta slovesno odprla predsednik vlade Peterle in avstrijski deželni glavar Krainer. Novi prehod bi moral delovati že pred vojno, a je bilo odprtje možno šele sedaj in avstrijski predsednik je želel, da bi k odprtju mogel prinesiti tudi avstrijsko priznanje Slovenije kot samostojne države. S tem prehodom upajo razvezati največji voz na progi Nürnberg-Zagreb. Prav na mejni črti sta oba državnika posadila simbolni drevesi: lipo in hrast.

Osebne novice

Poroki: V soboto, 28. oktobra sta se v slovenski cerkvi Marije Pomagaj poročila gdč. **Rezi Rovani** in **Marko Rezelj**. Za priče so bili nevestini starši Tone Rovani in ga. Rezi Groznik Rovanova ter ženinovi starši Lojze Rezelj in ga. Marinka Mežnar Rezljeva. Med poročno mašo je pel Mladinski zbor iz San Justa, poročne obrede pa je opravil dr. Jure Rode.

V cerkvi Santa Maria de la Lucila sta se poročila **Terezika Rogina** in **Carlo Fernandez**.

Čestitamo!

KRŠKO — Jedrska elektrarna je zaradi vojne agresije in pred možnostjo vojaškega napada počivala mesec in pol. Zdaj obratuje s polno močjo. Zaradi ustavitve je proizvedla skoraj 420 milijonov kilovatnih ur manj električne energije, kar predstavlja izgubo čez 26 milijonov mark.

BRNIK — Zaradi vojne na Hrvaškem zagrebško letališče nima večjega prometa, čeprav je uradno odprto. Slovenska letalska družba Adria Airways preusmerja svoje polete na domači Brnik, z zagrebškim letališčem pa posluje z avtobusno zvezo. V mesecu septembru pa je spet začela poslovati Lufthansa na progi Frankfurt-Ljubljana-Frankfurt.

LJUBLJANA — Inflacija v mesecu avgustu je Sloveniji pokazala na 8,8% (v Jugoslaviji je bila 8%). V času od lanskega decembra do avgusta so se cene zvišale za 78,3% (v Jugoslaviji 75,2%), v zadnjih dvanajstih mesecih pa za 166%.

BREGENZ, Avstrija — Na mednarodnem poletnem festivalu je debitirala z vlogo Carmen v istoimenski Bizetovi operi mezzosopranistka Marjana Lipovšek. Na dvajsetih predstavah je nabrala polno laskavih ocen in kritik, ki hvalijo tako njeno glasovno kot igralsko sposobnost.

RUŠE — Organo je ime novemu organskemu rudninskemu gnojilu, ki ga je z avstrijsko tehnologijo začela proizvajati Tovarna dušika Ruše. Pravijo, da z njim kmetje in vrtničarji ne zasolijo zemlje niti ne izpirajo raznih soli v podtalnico.

PTUJ — Na 22. ptujskem festivalu domače zabavne glasbe je občinstvo izbralo med 25 ansambli skupino Ekart iz Prepolja, Gašperje iz Preddvora in ansambel Simona Legnerja. Kot najboljši debitant pa je bil od strokovne žirije proglašen ansambel Antona Iskre iz Begunj.

CELJE — Razstavo 27 kelihov, ki jih je izdelal arh. Jože Plečnik, so odprli v gotski Marijini kapeli cerkve sv. Danijela. Odprta bi morala biti za časa Svetovnega slovenskega kongresa. S kelihi je predstavljena tudi ena od monštranc. Med organizatorji je bil Rok Kvaternik, ki je že kot gimnazijec začel zbirati podatke o Plečnikovih kelihih. Na koncu naloge jih je zbral 23, danes pa ima evidentiranih že 47. Večinoma so jih izdelali pasarski mojstri Pirnat, Žmuc in Kregar.

BENETKE, Italija — Nagrado Il Campiello so podelili pisatelju Cirilu Zlobcu v priznanje za številne knjižne prevode italijanskih avtorjev v slovensko. Priznanje so letos dobili prevajalci iz srednjeevropskih držav, med katerimi so navajali Slovenijo in Hrvaško kot samostojni državi.

ANKARAN — Pink tabor so organizirali in sicer prvega v vzhodni Evropi. Zaradi vojnih razmer ni dobil naziva mednarodni. Na njem so obravnavali tematiko homoseksualcev tako na osebni kot družbeni ravni. Roza klub meni, da ima pred seboj težko nalogo, ker bi potrebovali denarni priliv, ki ga iz družbenih blagajn prihaja vedno manj.

LJUBLJANA — Slovenci-vojaki iz jugoslovanske armade, ki so iz nje izstopili po neuradni poti (npr. prestop med vojno, prebeg, itd.) so v nevarnosti, da bi jih vojaške oblasti med kakim potovanjem po Jugoslaviji zaprle in sodile. Tiralica ima stalno veljavo, oziroma do preklica. Zato slovenske oblasti priporočajo tem osebam, da se ne podajo na ozemlje, na katerem bi jih mogla jugoslovanska armada identificirati in zapreti.

LJUBLJANA — Sodoben trgovinski center (WTC — World Trade Center) bodo

MALI OGLASI

Angleščina - Mila Hribar, AIL (The Institute of Linguistics Final Diploma) - Učni skupini od 7. do 10. let (osnovna) in 10. do 12. (priprava za srednjo šolo) - Tel.: 651-5354

METKA - L. in F. Švigelj - Otroške obleke - Izbira in tovarniške cene - F. Alcorta 2754 - San Justo (Barrio San Nicolás) - Tel. 441-7496

Splošna pomoč in nasveti o industrijski higieni in varnosti; Tel: 659-3574; **Viktor Fekonja**

PSIHOANALIZA

Psihoanalitični konzultorij; lic. psih. Marko Mustar; Santa Fé 3228, 3º „M“ - Capital - Tel: 83-7347 in 71-3546.

ELEKTRONIKA

Električni material za industrijo in dom. **Elektro Ader - Franci Jarc**. Av. Ader 3295 - Munro; Tel.: 766-8947 / 762-1947

Varnostni elektronski sistemi (alarmi) za hiše - tovarne - avtomobile.

Inž. Janez M. Petkovšek, Amianot 9969 - Tel.: 769-1791 - Loma Hermosa

Kadar se o računalnikih (komputerjih) govori, **inž. Janez Kocmur** vam poskrbi. Tel.: 651-7459 - Brandsen 2167 - San Justo.

SERVIS

Dolenc Lojze - popravila barvne TV, video-kaset, radio snemalcev, kaset in avdio - Cerviño 3942 - San Justo - Tel.: 651-2176.

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantacije oseo-integrirane; sredo in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadst. „B“ - San Martín - Tel.: 755-1353.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni **Marjeta Senk** - Tel.: 762-2840.

Turizem Bled - Najugodnejše cene za polet z avionom in turizem po svetu - Tel. 628-9504

LEGAJO Nº 3545-82

Počitnice, izleti in potovanja v domovino informacije, hotelske namestitve, avtobusni prevozi, posredovanje vizumov in menjalnice. H. Yrigoyen 2742 - San Justo - Tel.: 441-1264/1265

LEGAJO Nº 3545-82

Posredovanje turističnih storitev letalske, ladijske in železniške vozovnice H. Yrigoyen 2742 - San Justo - Tel.: 441-1264/1265

ARHITEKTI

Arhitektka Ana Marija Sovič - Načrti in vodstvo novih zidanj, popravil, dekoracija in načrti za opremo - Rodríguez Peña 336, P. 6º ofc. 64. T. E. 45-2623 in 651-4206.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič - odvetnik - ponedeljek, sredo, petek od 17 do 19 - Don Bosco 168 - San Isidro - Tel.: 743-5985.

dr. Franc Knave - odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadst. „E“ - Capital - Tel.: 45-0320 in 46-7991

dr. Mariano Radonič, odvetnik, od ponedeljka do petka o 17 do 20 ure, Mar del Plata in okolica. Olavarría 2555, Mar del Plata (7600) Tel.: (023) 51-0180/0177

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave - privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov - **Andrej Marolt** - Avellaneda 216 - San Miguel - Tel.: 664-1656.

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón.

REDECORA - celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge - Bolívar 224 - Ramos Mejía - Tel.: 654-0352.

Alpe Hogar - **Stane Mehle** - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - (1826) Rem. de Escalada - Tel.: 248-4021.

Garden Pools - konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - **Andrej Marolt** - Pte. Illia (Ruta 8) Nº 3113 - (1663) San Miguel - Tel.: 664-1656.

CORDOBA

POČITNIŠKI DOM „DR. RUDOLF HANŽELIČ“

sporoča vsem, ki želijo preživeti počitnice v našem domu, da so stroški za stanovanje in hrano za letošnjo sezono sledeči:

	ODRASLI	OTROCI	
		Od 1-7 let	od 7-13 let
NOVA STAVBA	U\$S 12,50	U\$S 8,50	U\$S 10,50
CHALETI	U\$S 11,50	U\$S 7,50	U\$S 9,50
STARE STAVBE	U\$S 10,50	U\$S 6,50	U\$S 8,50

— Dojenčki zastoj!

— Možnosti predplačevanja v obrokih, po dogovoru.

Pismene prijave poslati na:

Počitniški dom „DR. RUDOLF HANŽELIČ“: Villanueva 1880 (1712) Castelar
Ali telefonsko: 629-2979/629-3016

ZEDINJENA SLOVENIJA

1. sporoča, da bo tudi letos organizirala šolsko počitniško kolonijo v Počitniškem domu dr. Hanželiča v cordobskih hribih od 27. decembra 1991 do 12. januarja 1992. Potovalo se bo s posebnimi omnibusi. Prijave sprejema pisarna ZS.
2. vabi osebe, ki bi želele sodelovati v vodstvu kolonije kot spremljevalci otrok, naj se čimprej prijavijo v pisarni ZS od 17 do 19 osebno ali po telefonu na številko 643-0241.

Naš dom

v nedeljo, 27. oktobra, ob 20. uri
ponovitev igre

Cvetje v jeseni

Režija: Frido Beznik Scena: Tone Oblak

San Justo

Slovenska vas

V soboto, 19. oktobra,
ob 19.30 uri
bo veseloigra

TRIJE VAŠKI SVETNIKI

v izvedbi slovenske igralske družine
iz Carapachaya

V nedeljo, 20. oktobra,
ob 18.30 uri

predavanje s skioptičnimi slikami
prof. dr. Janeza Bogataja

Vsi rojaki lepo vabljeni!

Naš dom

v ponedeljek, 21. oktobra, ob 20. uri

prof. dr. Janez Bogataj

predavanje s skioptičnimi slikami

O pomenu kulturno-etnološke dediščine za razvoj slovenske identitete

San Justo

SLOGA SPOROČA

Člani s karto SLOGA II bodo v kopalni sezoni 1991/92 imeli prost vstop na letovišče. Člani s karto SLOGA I bodo plačali polovično vstopnino.

Pozanimajte se v naši osrednji pisarni ali v podružnicah.

Tel. 654-6438 658-6574

Vsem prijateljem in znancem sporočamo, da je v petek, 11. oktobra 1991 dobri Bog k sebi poklical v 86. letu njene starosti našo drago ženo, mamo, staro mamo in sestro, gospo

Antonijo Pernišek, roj. Krnc

K večnemu počitku smo jo položili 12. oktobra 1991 na pokopališču Parque Memorial, kjer čaka vstajenja.

Lepo se zahvaljujemo: prof. Francetu Bergantu za pogrebno mašo in obred, za duhovno oskrbo med njeno boleznijo in prinašanje sv. obhajila; Matku Borštnarju, ki jo je previdel in lepo pripravil na njeno zadnjo uro, ji podelil sv. obhajilo in sv. maziljenje, da je resnično mirno v Gospodu zaspala; prelatu dr. Alojziju Starcu, Jožetu Škerbcu, Francetu Himmelreichu za molitve ob krsti.

Prisrčno zahvalo izrekamo dr. Mihi Starihu, ki jo je skrbno, požrtvovalno zdravil in ji lajšal trpljenje; prav tako naša lepa zahvala ge. lic. Zofiji Kogovškovi za njeno strokovno pomoč. Iskrena zahvala ge. Ireni Fajdigovi za vso sočutno pomoč ves čas njene bolezni.

Lepa zahvala dr. Juliju Savelliju za lepe poslovilne besede ob zadnjem slovesu; vsem, ki ste jo obiskovali, zanj molili, jo kropili in spremljali v lepem številu na njeni zadnji poti. Vsem Bog povrni!

Mož France,
hčerka Cirila z možem Tonetom,
sin Franci z ženo Marto,
vnuki: Helena, Friderik, Santiago, Tomaž,
Maksimo, Boris in Lucila,
bratje: Janez, Mirko in Jerardo,
sestre: Marija in Angiolina
ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Toronto, Noranda, Quebec, Ljubljana, Loški potok, Rodine.

Nova telefonska številka
v Slovenski hiši

643-0241